

Sprawozdanie z konferencji logopedyczno-ortodontycznej „Logopeda i ortodonta. Wspólny pacjent, wspólne działania”, Katowice, 17.07.2020 roku*

Logopedyczno-ortodontyczną konferencję „Logopeda i ortodonta. Wspólny pacjent, wspólne działania” zorganizowała Fundacja Wiedzy i Dialogu Społecznego Agere Aude przy udziale pracowników Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Konferencja odbyła się 17.07.2020 roku i została objęta patronatem: Dziekana Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, prof. dr. hab. Krzysztofa Jarosza, jak również Polskiego Towarzystwa Logopedycznego i Polskiego Towarzystwa Ortodontycznego. Znaczenie konferencji podkreśla fakt, iż została dofinansowana z programu „Doskonała nauka” Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Partnerami zostali: Wydawnictwo KOMLOGO oraz Kino Frajda w Chorzowie.

Warunki i obostrzenia, z jakimi przyszło się wszystkim mierzyć w ubiegłym roku, wymusiły formę zdalną tego wyjątkowego wydarzenia naukowego. Nie przeszkodziło to jednak, by choćby wirtualnie zgromadzić przedstawicieli kilku dyscyplin naukowych związanych z diagnozą i terapią bądź leczeniem pacjentów z nieprawidłowościami anatomicznymi i funkcjonalnymi sfery ustno-twarzowej. Zarówno prelegenci, jak również aktywni i żywo komentujący wystąpienia słuchacze jednogłośnie postulowali współpracę logopedy z: ortodontą, laryngologiem oraz fizjoterapeutą.

Studio konferencyjne zostało zorganizowane w Starochorzowskim Domu Kultury w Chorzowie, gdzie odbywały się prelekcje i dyskusje w formie zdalnej. Całość obrad zrealizowano i transmitowano za pomocą platform Youtube oraz Zoom. Uczestnicy konferencji zgromadzeni przed ekranami komputera nie tylko słuchali wykładów i dyskusji, ale mogli też zadawać prelegentom pytania za pomocą czatu. Organizacja konferencji w taki sposób wymagała niezwykłych i niecodziennych działań, pracy wielu osób – informatyków, kamerzystów, realizatorów dźwięku i obrazu. Podjęte wyzwanie zostało wykonane bardzo sprawnie i w sposób profesjonalny – co nie jest zaskoczeniem, gdyż Fundacja Wiedzy i Dialogu Społecznego Agere Aude od

---

* Sprawozdanie zostało również opublikowane na stronie internetowej konferencji: <http://www.konferencjalogopedyczna.pl/>

lat współpracuje z Uniwersytetem Śląskim, organizuje lub współorganizuje konferencje logopedyczne.

Po uroczystym otwarciu konferencji swoje wystąpienie przedstawiła prof. zw. dr hab. n. med. Beata Kawala, krajowy konsultant w dziedzinie ortodoncji. W wykładzie pt. „Współpraca ortodontyczno-logopedyczna w różnych okresach rozwoju osobniczego” przedstawiono normy rozwojowe anatomiczno-funkcjonalnych warunków zgryzowych, występujące parafunkcje i dysfunkcje w procesie rozwoju sfery orofacjalnej. Zaprezentowano akcesoria ortodontyczne wspierające korektę nieprawidłowych funkcji: oddychania, połykania, pozycji spoczynkowej języka. Podkreślona została rola logopedy – zarówno w procesie kształtowania prawidłowych funkcji biologicznych traktu ustno-twarzowego, jak i poprzez kierowanie dzieci na konsultację ortodontyczną po wnikliwie przeprowadzonej diagnozie logopedycznej.

Dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska zaprezentowała temat: „Paradygmat współpracy logopedy i ortodonta. Założenie projektowe”. Zaznaczono potrzebę opracowania sposobu organizacji współdziałania logopedyczno-ortodontycznego, opartego na kooperacji pozytywnej. Wychodząc od diagnozy objawowo-przyczynowej oraz następującej po tym terapii, prelegentka wskazała zarówno konieczność konsultacji ortodontycznej – zalecanej przez logopedę – jak i konsultacji logopedycznej, na którą winni kierować ortodonta. Porównane zostały kompetencje logopedy i ortodonta oraz zakresy działań, jakie leżą w gestii tych specjalistów. Postulowano ujednoczenie metodyki badania logopedycznego w celu umożliwienia porównania efektywności podejmowanych strategii logopedycznych, jak również wzajemne poznanie pracy logopedy i ortodonta, przy poszanowaniu odrębności tychże specjalizacji.

„O źródłach niezgodności w ocenie swobody ruchów języka u osób z ankyloglosją” wypowiedziała się dr hab. em. prof. US Barbara Ostapiuk. Badaczka przedstawiła prawidłowe i nieprawidłowe wędzidełko języka, przybliżyła istniejące spory w relacjach: specjalista – specjalista, specjalista – rodzic oraz zasygnalizowała brak ujednoczenia postrzegania wpływu ankyloglossji oraz sposobu badania wędzidełka języka na funkcjonowanie jednostki wśród różnych specjalistów. Niezwykle ważny w tym kontekście wydaje się postulat prelegentki o zastąpienie pytania: „CZY język się podnosi?”, pytaniem: „JAK język się podnosi?” czy też o uchwycenie istoty przyczyn nieprawidłowości, które dostrzegamy w ograniczonej ruchomości języka dla ruchów nieartykulacyjnych i artykulacyjnych. Wskazana została również różnica w wynikach badania drogą słuchową z drogą wzrokowo-słuchową. Podkreślono zasadność badania i brzmienia, i budowy artykulacyjnej głosek w procesie diagnozy logopedycznej.

Dr hab. prof. US Lilianna Konopska przedstawiła wykład pt.: „Wymowa osób z wadą zgryzu i standard postępowania logopedycznego w przypadku pacjentów leczonych ortodontycznie”. Na podstawie wyników badań własnych

prelegentka zaprezentowała współzależności występowania wad zgryzu z wadami wymowy. Postulowana od lat przez badaczkę potrzeba przeprowadzania diagnozy logopedycznej u pacjentów objętych leczeniem ortodontycznym znalazła odzwierciedlenie w procedurach postępowania logopedycznego autorskiego standardu. Jego prezentacja, wraz z przytoczeniem licznych doświadczeń z praktyki logopedycznej, przybliżyły słuchaczom ideę pracy logopedy z pacjentami wymagającymi interwencji ortodontycznej.

W swoim wystąpieniu dr n. med. Małgorzata Gwóźdź-Jezińska omówiła „Zaburzenia drożności nosa u dzieci jako problem interdyscyplinarny”. Rozpoczynając od przybliżenia słuchaczom anatomii, fizjologii, norm rozwoju nosa i zatok przynosowych, przedstawiła rolę prawidłowej drożności nosa, objawy patologii w tym zakresie i ich konsekwencje dla dalszego rozwoju jednostki w wielu obszarach. Konsekwencje, które niejednokrotnie wymagają interwencji nie tylko logopedycznej czy ortodontycznej, ale także pediatrycznej, dietetycznej, fizjoterapeutycznej, gastrologicznej. Przedstawiono złoty standard diagnostyki niedrożności nosa oraz interdyscyplinarną procedurę jej leczenia.

Prezentacją pt. „Wadliwe typy połykania. Próba analizy i klasyfikacji” dr Barbara Sambor w precyzyjny sposób przedstawiła kilka zagadnień związanych z tematem oceny sposobu połykania. Scharakteryzowano prawidłowy wzorzec połykania, jego nieprawidłowe typy oraz to, jak kształtują one nieprawidłowości zgryzowe we wszystkich płaszczyznach osób badanych. Prelegentka postulowała odejście od terminu „połykanie infantylnie” na rzecz szczegółowego określenia typu połykania, który występuje u danego pacjenta. Ocena sposobu połykania w takim ujęciu winna – zdaniem badaczki – uwzględniać opis struktury i funkcji języka, ocenę działania i koordynacji wszystkich jego mięśni.

„Deformacje twarzy i zgryzu pacjentów ortodontycznych o różnej etiologii” przedstawiła dr n. med. Małgorzata Kuc-Michalska. Począwszy od czynników warunkujących owe deformacje, po charakterystykę anomalii dróg oddechowych, omówiono sposoby współdziałania laryngologa, ortodonta i logopedy. Prelegentka przedstawiła zalety stosowania bocznych cefalogramów do diagnostyki ortodontycznej oraz laryngologicznej. Dokonała również analizy związków nieprawidłowości w zakresie budowy wędzidełka języka z konsekwencjami w postaci deformacji twarzoczaszki.

Wieloletni praktyk – lek. stom. Jolanta Jarka – zaprezentowała „Rodzaje wad zgryzu w różnych grupach wiekowych w powiązaniu z czynnikami etiologicznymi”. Prelekcja była zbiorem studiów przypadku pacjentów, którzy wymagali interwencji ortodontycznej, a uwzględniono u nich również terapię logopedyczną. Mnogość przykładów, a co ważniejsze – skuteczność – potwierdza zasadność podejmowania współpracy logopedy i ortodonta w celu efektywnego korygowania zaburzeń anatomiczno-funkcjonalnych twarzoczaszki.

Prelekcja dr n. med. Małgorzaty Kulesy-Mrowieckiej „Fizjoterapia stomatognatyczna – praca z pacjentem z wadą zgryzu” koncentrowała się na sferze czaszkowo-gnykowej, czaszkowo-żuchwowej oraz dysfunkcjach stawu skroniowo-żuchwowego i pracy narządu żucia w kontekście pacjentów z nieprawidłowościami zgryzowymi. Wskazano przy tym, że nie tylko do tych sfer ograniczają się konsekwencje wad zgryzu, ale zauważalne są w całej postawie, anomaliach napięcia mięśniowego czy pracy mięśni okoruchowych. Omówione zostały wybrane etapy badania mięśniowego oraz technik manualnych, jakie podejmuje się w ramach oceny stomatognatycznej, z uwzględnieniem studiów przypadku. Wystąpienie było kolejnym dowodem na to, że tylko zespół specjalistów jest w stanie holistycznie i efektywnie poprowadzić terapię pacjenta z wadą zgryzu.

Ostatnie wystąpienie zaprezentował dr Izabela Malicka: „Diagnoza i terapia logopedyczna dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym z zaburzeniami oddychania”. Prelekcja była swoistą kłamrą dla prelekcji specjalistów z dziedziny logopedii, ortodoncji, laryngologii i fizjoterapii. Przedstawione wyniki badań własnych wykazały bardzo dużą skalę tego problemu. Autorka prezentacji zaznaczyła wręcz, że pacjenci z zaburzeniami oddychania wymagają specyficznego postępowania logopedycznego. Prelegentka je przybliżyła, zaś ich konsekwencje dostrzegają i korygują wszyscy wymienieni specjaliści.

Panele dyskusyjne pozwoliły na rozwianie wielu wątpliwości uczestników konferencji – nie tylko z zakresu logopedii i ortodoncji, ale także laryngologii i fizjoterapii. Wspólnym wnioskiem przedstawicieli tych dyscyplin był apel o wzajemne uwzględnienie w programach kształcenia: ortodontów i laryngologów – kursów z zakresu logopedii i, wzajemnie, logopedów – ujednoliconych kursów z zakresu ortodoncji i laryngologii. Szczególną uwagę zwracano na konieczność ujednolicenia terminologii stosowanych w ramach tych dyscyplin oraz ukonstytuowanie sposobów współpracy i komunikacji między specjalistami w procesie postępowania terapeutycznego i leczniczego.

Spotkanie to stanowi ważny krok dla opracowania jednolitych procedur współpracy między poszczególnymi specjalistami. Jednomyślność przedstawicieli środowisk lekarskich i terapeutycznych wydaje się sprzyjać usprawnieniu współpracy logopedów, ortodontów, laryngologów i fizjoterapeutów, co – jesteśmy głęboko przekonani – owocować będzie efektywniejszą pomocą, zapewnianą wszystkim pacjentom.

mgr Paulina Krzeszewska
Uniwersytet Śląski w Katowicach,
Instytut Języka Polskiego – Wydział Humanistyczny